

вспыхивает возбуждения, которые связаны с теми или иными стремлениями, занимающими нас в течение дня. Этот механизм получил название оживление дремлющих доминант, и именно он, по мнению физиологов, лежит в основе тех сновидений, которые способствуют решению творческой задачи.

Еще одним подтверждением участия в творческом процессе сновидений является открытие химической структуры бензола Ф.А. Кеккуле, решение проблемы молекулярной структуры бензола пришло к ученому во сне, он увидел древний образ змеи с хвостом во рту – прообраз кольца, который вызвал к жизни решение творческой задачи – молекулярной структуры бензола.

Сегодня ученые работают над созданием кибернетических моделей с иным способом решения творческих задач. Основное внимание при этом уделяется стратегии решения творческих задач. Этот эвристический поход, основанный на минимуме информации, не гарантирует полного успеха, но может обеспечить его.

Бессознательное, и, прежде всего сновидения, являются обычным способом переработки информации и познавательной деятельности. Этот эвристический способ остается по-прежнему во многом таинственным, но оставляющим надежду – открыть тайны человеческого сознания.

САМОВИРАЖЕННЯ, САМОТВЕРДЖЕННЯ ТА САМОРЕАЛІЗАЦІЯ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

Доп. - ст. викл. Сахно П.І.

Питання про самовираження, самоствердження, самореалізацію в юнацькому віці постає дуже гостро, бо це є спосіб не тільки вияву свого “я”, а і важлива умова адекватного і гармонійного розвитку особистості.

Потреба у самовираженні може виявлятися в різних формах – явних чи неявних. Чим слабкішою є здатність людини опонувати своєму внутрішньому “я”, чим слабкіше самооцінка, тим більш значущою для неї є зовнішня виразність.

Потреба у самовираженні виникає ще в дитинстві, але активно змінюється, поповнюється новим змістом у юнацькому віці. Самовираження в подальшому розвитку особистості стає основою самореалізації процесів, визначальних у житті творчості людини. Потреба у самовираженні може бути прихована у внутрішній сутності людини, якщо її не було реалізовано на даному етапі життя. Найбільш поширеною є думка, що самоствердження – це намагання особистості завоювати соціальну позицію, знайти своє місце в оточенні, прагнення реалізувати себе в об'єктивному світі.

Сутність самоствердження розкривається через само спрямованість особистості на задоволення найбільш фундаментальних потреб - в праці, творчості, повазі.

Карл Роджерс у своїй теорії особистості виходить із того, що внутрішні труднощі людини, при відповідному втручанні терапевтичного характеру, мають потяг до зовнішнього прояву. Самоствердження особистості розвивається в міру “подорослішання” індивіда, розширення коло його діяльності та спілкування і стає детермінантою постійного тяжіння до розвитку.

Потреба у творчій самореалізації важлива характеристика особистості, оскільки засвоєний життєвий досвід, який пройшов через призму внутрішнього світу особистості оцінюється, критично переробляється нею і переходить у дійову позицію. Механізми самореалізації надають діяльності і поведінці людини особистісного смислу, що знаходить свій вираз у перетворенні суспільних вимог і оцінних критеріїв на норми самооцінки і самоконтролю. Для успішної дії внутрішніх механізмів самореалізації особистості необхідний високий рівень її духовного розвитку. Недостатній рівень моральності може призвести до негативної самореалізації.

Самореалізація пов'язана із свідомим прагненням розкрити свої сили та здібності в суспільному застосуванні, у соціальній спрямованості особистості.

Близьким до поняття самореалізації є поняття саморегуляції, самокерування, які характеризують психологічний механізм самовпливу, внутрішнього панування над собою. Самокерування є елементом внутрішнього контролю у процесах самовиховання, самопереконання, само опанування.

Самореалізація – це по суті, самоконструювання, в процесі якого набувається життєвий досвід. Але самореалізація може бути не тільки позитивною, а й негативною, у результаті чого має місце антисоціальна поведінка особистості. Якщо проаналізувати негативну самореалізацію, то необхідно відзначити, що в підлітковому віці часто порушуються загальноприйняті норми. Це пояснюється тим, що підліток не вміє правомірними засобами задовольнити свої соціально-психологічні потреби у визнанні, повазі, самоствердженні. Специфічним у підлітковому віці є прагнення якомога скоріше досягти статусу дорослої людини, самостійності. Ця установка може реалізуватись як позитивним так і негативним способом. Підліток може брати участь у різних видах трудової діяльності, які не вимагають спеціальної професійної підготовки, фізично доступні йому. Прагнення до новизни життєвих вражень та до лідерства дозволяє йому досягти певних успіхів і навіть особистої самореалізації у спорті, мистецтві, художній, музичній, технічній творчості та ін.

Водночас психологічно напружена ситуація розвитку підлітків за відсутності недостатнього педагогічного керування родичами змушує їх використовувати не завжди краще, але швидкодіючі засоби досягнення дорослості. Так, підлітки легко і швидко приймають такі негативні форми психологічного захисту, як "притиснення" неприємних роздумів про наслідки свого вчинку, самоізоляція, витрощі, відкритий негативізм або конформне підкорення вимогам, демонстрація фізичної сили, агресивність, загроза, брутальність, шахрайство, маніпуляції. В основі негативних форм самореалізації лежать специфічні для юнацького віку особливості особистості: суперечливий розвиток особистісних утворень, недостатня критичність до себе та завищені вимоги до інших, неадекватно високий рівень домагань та малий життєвий досвід, прагнення до новизни, самостійності, а водночас несвідома підпорядкованість вторинній людині, психологічне розчинення у групі ровесників.

Психолого-педагогічними дослідженнями доведено, що одним з найбільш поширених причин негативної самореалізації підлітків є їхня нездатність соціально прийнятним способом компенсувати свою непристосованість до соціального оточення,

зв'язану з низкою особистісних акцентуацій та недостатнім розвитком загальних здібностей.

Важливим завданням суспільства в цьому напрямку є формування у молоді почуття соціальної перспективи, свідомості, творчої спрямованості як головної лінії життєвих орієнтацій.

Важливою стороною самореалізації є самовизначення. Завдяки самовизначенню особистість включається в ті, чи інші структури суспільного життя через індивідуальний вибір. Особистість вибирає з того, що реально доступно їй в даний період життя.

ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ ЛЮДИНИ ДО СУЧАСНОЇ ДІЙСНОСТІ.

Доп. - Соловей А.С., ЕФ-37
Наук. кер. - ст. викл. Сахно П.І.

Особистість-це перш за все людина. Але не просто людина, а окремо взятий представник людського роду, який означається поняттям "індивід"(йому властиві неповторні природні і соціальні якості). Особистість - це суспільний індивід, якому притаманні соціально значущі риси, що утворюють стійку систему багатоманітних якостей, рис індивіда. У ході історичного розвитку індивід може набувати одні та втрачати інші соціальні якості, але є якості і незмінні.

Системна якість, яку являє собою індивід, здобувається ним у практичній діяльності, зокрема у праці та в спілкуванні з іншими людьми. Індивід тільки тоді стає особистістю, коли його залучено до суспільних відносно спілкування з людьми.

Людський індивід має величезну кількість взаємопов'язаних суспільно цінних рис, які мають природні і соціально значущі риси. Моральні якості особистості носять тільки соціально значущий характер. Звичайно, тим чи іншим індивідам властиві і багато негативних, аморальних якостей.

Багато рис особистості відносяться одночасно і до психологічних, і до моральних якостей. Кожна із численних